

Sygn. akt **II AKa 108/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Chojnowski
Sędziowie:	SA Piotr Brodniak (spr.) SA Stanisław Stankiewicz
Protokolant:	sekr. sądowy Anna Kaczmarek

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej Szczecin-Prawobrzeże w Szczecinie Krzysztofa Kozłowskiego
po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2018 r. sprawy

K. K. (2)

oskarżonego z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., art. 157 § 2 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., art. 288 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt III K 283/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że w podstawie prawnej orzeczonej wobec K. K. (2) kary łącznej pozbawienia wolności, obok przepisu art. 91 § 2 kk, powołuje przepisy art. 85 § 1 i 2 kk oraz art. 86 § 1 kk;

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz radcy prawnego A. J. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) złotych z VAT, tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym;

IV. zwalnia K. K. (2) od obowiązku ponoszenia wydatków związanych z postępowaniem odwoławczym oraz od opłaty za to postępowanie.

Piotr Brodniak Grzegorz Chojnowski Stanisław Stankiewicz

Sygn. akt II AKa 108/18

UZASADNIENIE

K. K. (2) został oskarżony o to, że:

I. w okresie od października 2016 r. daty bliżej nieustalonej do dnia 5 grudnia 2016 r. w S. działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, groził W. K. pobiciem i pozbawieniem życia, które to groźby wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę, że mogą zostać spełnione,

tj. o czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

II. w okresie od października 2016 r. daty bliżej nieustalonej do dnia 5 grudnia 2016 r. w S. działając z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu, groził K. G. pobiciem i pozbawieniem życia, które to groźby wzbudziły w zagrożonym uzasadnioną obawę, że mogą zostać spełnione,

tj. o czyn z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

III. w okresie od 15 do 16 listopada 2016 r. w S. w budynku mieszkalnym przy ul. (...) uderzył K. G. pięścią w okolice łuku brwiowego lewego, co spowodowało u ww. obrzęk tkanek miękkich łuku brwiowego i sińce okolicy oczodołów, skutkujące naruszeniem czynności narządu ciała w stopniu lekkim na czas poniżej 7 dni,

tj. o czyn z art. 157 § 2 kk

IV. w dniu 6 grudnia 2016 r. w S. w budynku mieszkalnym przy ul. (...) działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia W. K., zadał mu trzy ciosy nożem o długości ostrza 12 cm w okolicę nadobojczykową po stronie prawej, powodując u ww. trzy rany kłuto - cięte prawego dołu obojczykowego, skutkujące naruszeniem czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni w rozumieniu art. 157 § 1 kk, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na obronną postawę pokrzywdzonego oraz jego ucieczkę,

tj. o czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw.
z art. 11 § 2 kk

V. w dniu 8 grudnia 2016 r. w S. w budynku Komisariatu Policji S. - D. w S. w pomieszczeniu służbowym dokonał uszkodzenia ściany regipsowej poprzez jej wgniecenie, powodując szkodę w wysokości 3.078,37 zł na rzecz Komendy Wojewódzkiej Policji w S.,

tj. o czyn z art. 288 § 1 kk.

Sąd Okręgowy w Szczecinie wyrokiem z dnia 28 lutego 2018 r., sygn. akt

III K 283/17, uznał K. K. (2) za winnego dokonania zarzucanych mu czynów opisanych w punktach I i II w sposób opisany w zarzucie i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw z art. 190 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w rozumieniu art. 91 § 1 kk, za ten ciąg, na podstawie art. 190 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy uznał K. K. (2) za winnego dokonania czynu zarzucanego mu w punkcie III w sposób opisany w zarzucie i za ten czyn, na podstawie art. 157 § 2 kk, wymierzył mu karę 5 miesięcy pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy uznał K. K. (2) za winnego dokonania czynu zarzucanego mu w punkcie IV w sposób opisany w zarzucie i za ten czyn, na podstawie art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, przyjmując za podstawę wymiaru kary art. 14 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk, wymierzył mu karę 13 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy uznał K. K. (2) za winnego dokonania czynu V wyczerpującego dyspozycję art. 288 § 1 kk i za ten czyn, na podstawie art. 288 § 1 kk, wymierzył mu karę 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 91 § 2 kk, Sąd Okręgowy orzekł wobec oskarżonego karę łączną 13 lat pozbawienia wolności w systemie terapeutycznego oddziaływania dla osób uzależnionych od środków narkotycznych.

Na podstawie art. 63 § 1 kk, na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności, Sąd Okręgowy zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 7 grudnia 2016 r. godz. 22.40.

Na podstawie art. 46 § 1 kk, Sąd Okręgowy orzekł od oskarżonego obowiązek zapłaty na rzecz Komendy Wojewódzkiej Policji w S. kwoty 3 078, 37 złotych tytułem naprawienia szkody wyrządzonej czynem V.

Na podstawie art. 46 § 2 kk, Sąd Okręgowy orzekł od oskarżonego na rzecz W. K. nawiązkę w wysokości 2000 złotych, zaś na rzecz K. G. nawiązkę w kwocie 800 złotych.

Nadto, Sąd Okręgowy orzekł o dowodach rzeczowych, wynagrodzeniu z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu oraz o kosztach sądowych.

Apelację od wyroku wnieśli obrońca K. K. (2) oraz prokurator. Obrońca oskarżonego zarzucił wyrokowi rażąco niewspółmierność orzeczonej względem oskarżonego kary 13 lat pozbawienia wolności za popełnienie czynu z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, przy wymiarze której Sąd pominął istotne okoliczności takie jak niekaralność oskarżonego, młody wiek, wyrażaną skruchę, co świadczy o pozytywnej prognozie kryminologicznej wobec oskarżonego, co powinno skutkować orzeczeniem kary w niższym wymiarze, proporcjonalnym do stopnia społecznej szkodliwości przypisanego mu czynu zabronionego, rodzaju i rozmiaru ujemnych następstw ww. czynu, właściwości i warunków osobistych skazanego oraz sposobu życia przed popełnieniem przestępstwa, w tym jego wieku, niekaralności, które to okoliczności łącznie wymagały orzeczenia kary pozbawienia wolności w wymiarze lat 5

Z ostrożności procesowej, obrońca oskarżonego, na podstawie art. 438 pkt 3 i 4 kpk, zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść wyroku, a polegający na stwierdzeniu braku podstaw do zastosowania wobec oskarżonego nadzwyczajnego złagodzenia kary, podczas gdy podstawy te istniały, tj. oskarżony jest młodociany, wyraził skruchę podczas postępowania sądowego, a także z uwagi na środowisko w jakim się wychowywał.

Podnosząc te zarzuty, obrońca K. K. (2) wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie pkt 3 i 5 poprzez zastosowanie wobec oskarżonego instytucji nadzwyczajnego złagodzenia kary i orzeczenie wobec niego kary 5 lat pozbawienia wolności, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Prokurator zarzucił wyrokowi obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie: art. 85 § 1 i 2 kk i art. 86 § 1 kk polegającą na zaniechaniu orzeczenia w pkt 5 wyroku wobec K. K. (2) kary łącznej 13 lat pozbawienia wolności także na podstawie przepisów art. 85 § 1 i 2 kk i art. 86 § 1 kk, które w aktualnie obowiązującym po 14 kwietnia 2016 r. Kodeksie karnym są przepisami dopełniającymi podstawy wymiaru kar łącznych, a orzeczenie jej jedynie na podstawie art. 91 § 2 kk.

Formułując ten zarzut, prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wskazanie w pkt 5 zaskarżonego wyroku w podstawie wymiaru kary łącznej 13 lat pozbawienia wolności przepisów art. 85 § 1 i 2 kk, art. 86 § 1 kk i art. 91 § 2 kk oraz utrzymanie w mocy wyroku w pozostałym niezaskarżonym zakresie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja obrońcy oskarżonego jest bezzasadna, natomiast ta autorstwa prokuratora zasługuje na uwzględnienie.

Dokonując takiej oceny obu skarg, na wstępie stwierdzić należy, że Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę zgromadził wszystkie dostępne mu dowody, a rozstrzygając o sprawstwie i winie K. K. (2) w zakresie przypisanych mu czynów, dowody te bezbłędnie ocenił, zaś na ich podstawie poczynił jak najbardziej prawidłowe ustalenia faktyczne. O słuszności tej tezy przekonuje treść pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, w których to Sąd meriti zaprezentował bardzo wnikliwą i wszechstronną, a przede wszystkim, logiczną analizę uzyskanych dowodów. Z kolei wnioski płynące z tej analizy nie pozostawiają żadnych, nawet najmniejszych wątpliwości, że dokonana przez Sąd orzekający ocena wiarygodności poszczególnych dowodów, a także ustalone na jej podstawie fakty oraz ich subsumcja są poprawne. Taki sam, to znaczy poprawny charakter posiada również rozstrzygnięcie kształtujące wymiar kar orzeczonych wobec oskarżonego i to zarówno tych jednostkowych, jak i łącznej. Wyrażając ten pogląd, już w tym miejscu stwierdzić wypada, że na gruncie rozpoznawanej sprawy nie materializują się okoliczności, które dawałyby asumpt do nadzwyczajnego złagodzenia kary pozbawienia

wolności wymierzonej oskarżonemu za czyn stypizowany w art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zb. z art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk. Co więcej, uwarunkowania charakteryzujące ów czyn, a także te, które są wyznacznikami warunków i właściwości osobistych oskarżonego, prowadzą do oczywistego w swej wymowie wniosku, że będąca konsekwencją tego czynu kara 13 lat pozbawienia wolności, jakkolwiek jest karą surową, to jednak, mimo wszystko, nie razi niewspółmierną surowością w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk. Przekonując o słuszności tej tezy oczywiście nie sposób nie zauważyć, że K. K. (2) jest młodociany, a to z kolei stwarza, przewidzianą w art. 60 § 1 kk, możliwość zastosowania wobec niego nadzwyczajnego złagodzenia kary. Urzeczywistnienie tej instytucji, zgodnie z treścią cytowanego wyżej przepisu, jest jednak warunkowane względami określonymi w art. 54 § 1 kk, który to stanowi, że wymierzając karę nieletniemu albo młodocianemu, sąd kieruje się przede wszystkim tym, aby sprawcę wychować. Ów imperatyw należy zaś rozumieć tak, jak wynika to z przywołanych przez obrońcę oskarżonego, judykatów Sądu Najwyższego (postanowienia

z dnia 04 maja 2005 r., sygn. akt II KK 454/04, LEX nr 149647 oraz z dnia 7 września 2006 r., sygn. akt II KK 118/106, OSNwSK 2006/1/1696). A zatem, „młodocianość” (również „nieletniość”) i „względy wychowawcze” nie mają samodzielnego bytu jako podstawa szczególnego kształtowania wymiaru kary (złagodzenia kary), a stanowią jedynie punkt wyjściowy i muszą być zestawione z pozostałymi okolicznościami podmiotowymi i przedmiotowymi, mającymi znaczenie dla wymiaru kary. Przy czym istotnymi przesłankami przy ustalaniu kary młodocianemu (nieletniemu) sprawcy winien być stopień jego zdemoralizowania, tryb życia przed popełnieniem przestępstwa, zachowanie się po jego popełnieniu, motyw i sposób działania, a także ewentualnie skuteczność stosowanych wcześniej środków wychowawczych, poprawczych lub kar. Innymi więc słowy, nadzwyczajne złagodzenie kary przewidziane w art. 60 § 1 kk nie może być stosowane automatycznie, lecz każdorazowo należy oceniać, czy za urzeczywistnieniem tej instytucji przemawiają względy określone w art. 54 § 1 kk, które to z kolei nie eliminują zasad wymiaru kary wyspecyfikowanych w art. 53 kk.

Przenosząc te uwagi na grunt analizowanej sprawy, najpierw przypomnienia wymaga, że K. K. (2) urodził się (...), a co za tym idzie

w chwili popełnienia wcześniej wspomnianego czynu (6 grudnia 2016 r.) miał 19 lat i 6 miesięcy. To z kolei oznacza, że proces kształtowania się jego osobowości, tak w czasie inkryminowanym, jak i w chwili obecnej, podlega jeszcze modyfikacjom, które to są następstwem nabywanego doświadczenia, a także skutkiem różnorodnych oddziaływań środowiskowych oraz pedagogiczno - wychowawczych. W tym miejscu należy jednak zaakcentować, że pomimo niezakończenia wspomnianego procesu, w osobowości oskarżonego już teraz można dostrzec tego rodzaju elementy, które posiadają nad wyraz negatywny, a przy tym trwały i ugruntowany charakter. O ich istnieniu przekonują zaś jednoznacznie w swojej wymowie opinie sądowno - psychiatryczne (vide: k.827-863, k.989verte-990). Te bowiem, z jednej strony dowodzą, że K. K. (2) jest prawidłowo zorientowany na otaczającą go rzeczywistość, z drugiej zaś wskazują, iż wymieniony posiada lekceważący stosunek do obowiązujących norm prawnych, wykazuje się powierzchowną refleksyjnością,

zaś jego postawa jest zwykle instrumentalna i kalkulacyjna. Z opinii, o których mowa wynika również, że oskarżony przejawia wyraźną niechęć wobec wymagań ogólnospołecznych, zaś podstawową i wyuczoną formą regulowania przez niego relacji z innymi osobami są akty agresji. Jej poziom jest natomiast tak wysoki,

że w ocenie autorów opinii, czyny przypisane oskarżonemu nie są sprzeczne z jego osobowością, co innymi słowami oznacza, że w aspekcie psychologicznym, są jak najbardziej zrozumiałe. A zatem, skoro bezprawne działania K. K. (2) będące przedmiotem osądu w niniejszej sprawie niejako wpisują się w jego dotychczasową drogę życiową, to oczywistym jest wniosek, że wymieniony, pomimo młodego wieku, jest już, i to głęboko, zdemoralizowaną osobą.

W przekonaniu o słuszności tej tezy utwierdzają zresztą wypowiedzi, które oskarżony zwerbalizował w trakcie przesłuchania w dniu 8 grudnia 2016 r. (k.93-96), a które

to odzwierciedlają motyw jego działania podjętego wobec W. K.. Pomijając fakt, że zawierają one wulgaryzmy, ich specyfika świadczy o tym,

co stwierdzili w opiniach biegli lekarze psychiatrzy oraz psycholog,

a mianowicie, że oskarżony posiada wybitnie lekceważący stosunek, nie tylko wobec obowiązujących zasad porządku prawnego, ale również, a właściwie przede wszystkim, wobec tak fundamentalnych wartości, jakimi są zdrowie oraz życie ludzkie.

Pozostając jeszcze w tematyce związanej z warunkami i właściwościami osobistymi oskarżonego wypada podkreślić, że wymieniony zakończył edukację na etapie gimnazjalnym, nie podejmował zatrudnienia, a ponadto prowadził niestabilizowany tryb życia. Wskazać też trzeba, a co również posiada związek

z omawianą materią, że w toku postępowania przeprowadzonego w niniejszej sprawie, K. K. (2), wbrew twierdzeniom jego obrońcy, nie wyraził skruchy

z powodu popełnionych przestępstw.

Natomiast nawiązując do okoliczności przedmiotowych oraz podmiotowych czynu przypisanego K. K. (2) w punkcie 3 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku, oczywiście nie sposób nie zauważyć tego, na co zwraca uwagę autor apelacji, a mianowicie, że realizację jego znamion oskarżony zakończył na etapie usiłowania. Okoliczności tej nie można jednak przeceniać i to z wielu powodów. Po pierwsze, trzeba zauważyć, że taki a nie inny stan rzeczy zmaterializował się wyłącznie na skutek działań obronnych podjętych przez W. K.. Po wtóre, należy zaakcentować, że oskarżony działał

z zaskoczenia, a powziętych przez siebie czynności nie zaprzestał pomimo próśb pokrzywdzonego. Wreszcie wypada podkreślić, że działaniu K. K. (2) towarzyszył bezpośredni zamiar pozbawienia życia W. K.,

a w momencie gdy oskarżony nie zdołał go zrealizować, zbiegł z miejsca zdarzenia. Dodać też trzeba, że ciosy nożem zadane przez oskarżonego pokrzywdzonemu spowodowały u tego drugiego naruszenie funkcji powłok miękkich klatki piersiowej

i funkcji kończyny górnej prawej na okres przekraczający 7 dni.

Zaprezentowane powyżej wyznaczniki osobowości K. K. (2),

a także posiadające na wskroś negatywną wymowę okoliczności przedmiotowe wspomnianego wcześniej czynu nie tylko, że pozwalają, ale wręcz nakazują sformułować tezę, że oskarżony nie należy do tej kategorii sprawców młodocianych, których można wychować poprzez ukształtowanie kary poniżej dolnego progu

jej ustawowego zagrożenia. Co więcej, w realiach analizowanej sprawy, nawet

kara tylko nieznacznie przekraczająca ów próg nie gwarantuje realizacji jej celów,

tak w zakresie społecznego, jak i indywidualnego oddziaływania. Trudno jednak

o inną w tej materii konkluzję jeśli się zważy na ogrom wybitnie obciążających oskarżonego okoliczności. W ich kontekście nasuwa się natomiast nieodparty wniosek, że w przypadku oskarżonego, tylko taka kara jak ta określona w zaskarżonym wyroku czyni zadość tym wszystkim postulatom i wskazaniom,

o których mowa w art. 53 kk i art. 54 § 1 kk. Konkretnie rzecz ujmując, kara 13 lat pozbawienia wolności w pełni odzwierciedla wszystkie, a więc zarówno przedmiotowe, jak i podmiotowe okoliczności przestępstwa przypisanego K. K. (2) w punkcie 3 części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku. Nadto, daje ona gwarancję na wszechstronne

ukształtowanie świadomości prawnej oskarżonego, a przy tym wzmacnia przekonanie o istnieniu sprawiedliwości społecznej.

Tak argumentując, stwierdzić więc należy, iż wspomniana kara i w konsekwencji orzeczona wobec oskarżonego z zastosowaniem zasady absorpcji, kara łączna pozbawienia wolności, nie rażą niewspółmierną surowością, a co za tym idzie nie są one dotknięte uchybieniem wymienionym w art. 438 pkt 4 kpk. Jeśli zaś chodzi o podstawę prawną drugiej z wymienionych kar, to jest kary łącznej pozbawienia wolności, to niewątpliwie rację ma prokurator, stwierdzając w wywiezionej apelacji, że przepis art. 91 § 2 kk nie może stanowić samoistnie takiej podstawy. Skoro bowiem odsyła on do odpowiednio stosowanych przepisów Rozdziału IX kodeksu karnego, to oczywistym jest, że w przypadku łączenia kar pozbawienia wolności orzeczonych za dwa lub więcej ciągów przestępstw, albo, tak jak w niniejszej sprawie, za ciąg przestępstw oraz inne przestępstwa, podstawą prawną wymiaru kary łącznej powinny być przepisy art. 91 § 2 kk, art. 86 § 1 kk, a także art. 85 § 1 i 2 kk. Konieczność wskazania w owej podstawie również ostatniego z wymienionych przepisów wynika zaś z tego, że w następstwie nowelizacji obowiązującej od dnia 1 lipca 2015 r., artykuł 85 kk został podzielony na paragrafy, a to w konsekwencji powoduje, że zawarte w art. 91 § 2 kk odesłanie do art. 85 kk staje się niewystarczające i w efekcie wymaga doprecyzowania poprzez wskazanie w podstawie wymiaru kary łącznej również przepisu art. 85 § 1 i 2 kk.

Mając w polu widzenia zaprezentowane argumenty, Sąd Apelacyjny, uwzględniając apelację prokuratora, zmienił więc zaskarżony wyrok jedynie w zakresie podstawy prawnej orzeczonej wobec K. K. (2) kary łącznej pozbawienia wolności.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie wynagrodzenia z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu w postępowaniu odwoławczym zapadło na podstawie § 2, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. z 2016 r., poz. 1715).

Uwzględniając długoterminowy charakter kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec K. K. (2), a także jego sytuację majątkową, Sąd Apelacyjny, zwolnił go od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym. Orzeczenie w tej materii zapadło na podstawie art. 624 § 1 kpk oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zmianami).

Piotr Brodniak Grzegorz Chojnowski Stanisław Stankiewicz